

مقدمه:

سیاست های کلی نظام اداری (بندهای مرتبط با برنامه تمرکززدایی)

بند 10) چابک سازی ، متناسب سازی و منطقی ساختن تشکیلات نظام اداری در جهت تحقق اهداف چشم انداز.

بند 11) انعطاف پذیری و عدم تمرکز اداری و سازمانی با رویکرد افزایش اثربخشی، سرعت و کیفیت خدمات کشوری.

بند 19) زمینه سازی برای جذب و استفاده از ظرفیت های مردمی در نظام اداری.

در این بخش علاوه بر سیاستهای کلی نظام اداری در خصوص تمرکز زدایی به مبانی قانونی در منابع حقوقی مرتبط و شاخص های برنامه مذکور و همچنین دستورالعملها و آیین نامه ها و توانایی به کارگیری مفاد آیین نامه ها و دستورالعملهای اجرایی در صحنه عمل و محیط کار اشاره خواهیم نمود و با توجه به تلخیص و گزینش صورت گرفته بالطبع مطالب قابل استناد نمیباشد.

پیش آزمون:

- 1- حسب سیاستهای کلی نظام اداری عدم تمرکز زدایی به چه انگیزه ای صورت میگیرد؟
(الف) کوچک سازی دولت.
(ب) افزایش اثر بخشی و سرعت و کیفیت خدمات.
(ج) انتقال عادلانه حاکمیت.
(د) روز آمد کردن خدمات.
- 2- کدام گزینه از شاخصهای تمرکز زدایی نیست؟
(الف) آموزش مهارتی. (ب) سازماندهی و تنظیم تشکیلات. (ج) تعیین مشاغل حاکمیتی. (د) انتقال دستگاه از مرکز به استان.
- 3- موضوع ماده 186 قانون مدیریت خدمات کشوری در خصوص تمرکز زدایی کدام است؟
(الف) انتقال از تهران. (ب) ایجاد سطوح تقسیمات کشوری جدید. (ج) اجتناب از موازی کاری. (د) همه موارد.

محتوای آموزشی:

رئوس، روش ها و محورهای برنامه تمرکززدایی

انتقال کارمندان، سازما نها، شرکت ها، مؤسسات آموزشی و پژوهشی از تهران به شهرستان ها

در این خصوص دولت 14 برنامه تنظیم کرده اس ت. اول کارکنانی که بنا به خواست خودشان تمایل دارند، میتوانند به استان ها منتقل شوند و از این منظر مزایایی نیز در آیین نامه های اجرایی مرتبط پیش بینی شده است . دوم انتقال سازمان ها و شرکت های وابسته به دستگاه های اجرایی که فعالیت های عملیاتی شان عمدتاً در استا نها است، ولی ستادشان در تهران قرار دارد.

توجه به مناطق محروم و دورافتاده

هدف اصلی از این محور آن است که دولت در زمینه آموزش، بهداشت، عمران و ... خدمات رسانی کند و زمینه های اشتغال را فراهم کند تا بدین وسیله علاوه بر پیشگیری و کاهش مهاجرت به شهرهای بزرگ، زمینه های مهاجرت معکوس تقویت شود. در دهه های اخیر یکی از مهم ترین عوامل اشتغال لژی در مناطق مختلف کشور، ایجاد واحدهای تولیدی و صنعتی در این مناطق بوده است. اگر درصد قابل قبولی از فعالیت های اقتصادی و تجاری در استانها متمرکز شود، می توان انتظار داشت که مهاجرت های منجر به افزایش جمعیت کلان شهر تهران و سایر کلان شهرها و افزایش مشکلات گوناگون اجتماعی در آن متوقف شده و از طرفی زمینه های لازم برای بهره گیری از امکانات استانی فراهم شود.

تفویض اختیار امور اداری و استخدامی به استانداران سراسر کشور (موضوع بخشنامه شماره 44185-65365 مورخ 1389/03/23 ریاست محترم جمهوری)

استانداران می توانند زمینه های جذب، انتقال و جابه جایی کارکنان رسمی، پیمانی و قراردادی و عناوین مشابه در شهر تهران را به سایر استانها با اعمال سیاست های تشویقی و حمایتی در چارچوب دستورالعمل معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور فراهم کرده و در خصوص امور قابل واگذاری در سطح استان با رعایت راهبردهای فصل دوم قانون مدیریت خدمات کشوری نظیر کاهش تصدی های دولت (تصدی های اجتماعی، فرهنگی، خدماتی موضوع ماده 13 و 16 قانون مذکور) اقدام نمایند. همچنین تهیه برنامه جامع نیروی انسانی استان به منظور ایجاد تعادل لازم در عرضه و تقاضای نیروی انسانی از وظایف استانداران می باشد. استانداران می توانند فرآیندهای اجرایی را کاهش دهند چون برخی از مراحل موجود در فرآیندهای کاری لازم نبوده و می توان نسبت به کوتاه سازی آنها اقدام کرد.

منع هرگونه استخدام و انتقال به تهران

با توجه به این محور با نظرداشت به انباشت نیروی انسانی، هرگونه استخدام و انتقال به تهران ممنوع است و به جز موارد استثنایی، تا جایی که مقدور است ورود نیروی انسانی متوقف شده و خروج نیروی انسانی برای واجدین شرایط به روش های بازنشستگی، بازخریدی و سایر موارد، براساس قوانین و مقررات مربوط باید تسهیل شود.

واگذاری فعالیت ها و اختیارات به رده های استانی

با توجه به حجم فعالیت های استانی لازم است بخشی از اختیارات وزراء به استانداران تفویض و وظایف استانداران تقویت شود. وزیران و مسئولان دستگاه های اجرایی می توانند نسبت به تفویض اختیار به مدیران استانی با همکاری معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور اقدام نمایند.

کاهش فرآیندهای انجام کار و عدم تمرکز در تصمیم گیری

در فرآیند انجام برخی از امور، چند مرحله از مراحل انجام یک کار ممکن است در ستاد مرکزی پیش بینی شده باشد که لازم است با تفویض اختیار مراحل مذکور به استانها، کلیه فرآیندهای مربوط در همان جا تصمیم گیری شود.

مبانی قانونی

قانون برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران (1390-1394)

ماده 63) به منظور استفاده از خدمات کارشناسان و مشاوران در دستگاه های اجرایی به ویژه در زمینه های بودجه ریزی، برنامه ریزی حقوقی، اداری و استخدامی، نظام تشخیص صلاحیت شامل رتبه بندی، رسیدگی انتظامی و تعرفه خدمات کارشناسی مشاوران و رئیس جمهور به تصویب «توسعه مدیریت و سرمایه انسانی» و «حقوقی» کارشناسان مذکور به پیشنهاد معاونت و معاونت های هیأت وزیران می رسد.

ماده 64) در مواردی که در اجرای قانون مدیریت خدمات کشوری وظایف تصدی دولت به بخش خصوصی یا تعاونی واگذار می شود، واگذاری وظایف رافع مسئولیت حاکمیتی دولت در مقابل شهروندان نیست. در این گونه موارد تنظیم رابطه دولت و بخش های خصوصی و تعاونی که عهده دار وظیفه تصدی های واگذار شده دولت شده اند براساس آیین نامه ای است که به تصویب هیأت وزیران م ی رسد.

ماده 224 بند «ه») در راستای تسهیل انجام امور و تسریع در خدمت رسانی به مردم و تمرکززدایی در تصمیم گیری های اداری و مالی و اجتناب از موازی کاری و پاسخگویی مدیران، اختیارات، وظایف و مسئولیت هایی که در قوانین و مقررات برای دستگاه های اجرایی یا رؤسا و بالاترین مقام آنها پیش بینی شده است حسب مورد به مدیران واحدهای ذی ربط استانی و ستادی دستگاه های یادشده براساس شرح وظایف پست های سازمانی و یا احکام انتصاب و یا تفویض اختیار قابل تفویض است لکن در هیچ موردی مسئولیت مدیران استانی یا ستادی یادشده رافع اختیار رئیس یا بالاترین مقام دستگاه نیست.

ماده 181) به منظور ارتقاء نظام برنامه ریزی کشور با لحاظ نمودن دو اصل آمایش سرزمین و پایداری محیطی در کلیه فعالیت های توسعه ای و سرمایه گذاری های ملی و استانی، ایجاد هماهنگی بخشی، منطقه ای و بخشی - منطقه ای و رعایت عدالت در توزیع منابع و فرصت ها، توسعه متوازن مناطق، ارتقاء توانمندی های مدیریتی استان ها و انتقال اختیارات اجرایی به استان ها و تمرکز امور حاکمیتی در مرکز، سازوکارها و شاخص های لازم به تصویب هیأت وزیران می رسد.

ماده 184) در سطوح ملی، منطقه ای و « نظام ارزیابی راهبردی محیطی »، به منظور تحقق اهداف مندرج در اصل پنجاهم (50) قانون اساسی موضوعی براساس محورهای ذیل تدوین و به اجرا در می آید:

الف) راهبردهای کلی توسعه مناطق و منظور نمودن اثرات تجمعی این راهبردها

ب) شاخص اثرات محیطی توسعه و شاخص ظرفیت زیستی.

ج)

ماده 186) به دولت اجازه داده می شود نسبت به تدوین برنامه جامع تقسیمات کشوری، در بردارنده شاخص های ناظر بر بازنگری واحدهای تقسیماتی موجود برای ایجاد سطوح تقسیمات کشوری جدید با جهت گیری عدم تمرکز و تفویض اختیار به مدیران محلی و تقویت نقش استانداران به عنوان نمایندگان عالی دولت در استان ها، اقدام نماید.

قانون مدیریت خدمات کشوری

ماده 16) به منظور افزایش بهره وری و استقرار نظام کنترل نتیجه و محصول (ستانده) و کنترل مراحل انجام کار و یا هر دو، جلوگیری از تمرکز تصمیم گیری و اعطای اختیارات لازم به مدیران برای اداره واحدهای تحت سرپرستی خود براساس آیین نامه ای که توسط سازمان تهیه و به تصویب هیأت وزیران می رسد دستگاه های اجرایی موظفند اقدامات ذیل را به عمل آورند.

الف) تعیین قیمت تمام شده فعالیت ها و خدمات و محصولات واحدهای مجری از قبیل: واحدهای آموزشی، پژوهشی، بهداشتی، درمانی، خدماتی، تولیدی و اداری، متناسب با کیفیت و محل جغرافیایی، ارائه فعالیت ها و خدمات، در چارچوب متوسط قیمت تمام شده فعالیت ها و خدمات مذکور در بودجه مصوب سالانه ملی و استانی با تأیید سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور یا استان.
ب)

ماده 21) با کارمندان رسمی و یا ثابت دستگاه های اجرایی که تمام یا بخشی از وظایف آنها به بخش غیردولتی واگذار می گردد به یکی از روش های ذیل عمل خواهد شد:

الف) انتقال به سایر واحدهای همان دستگاه یا دستگاه اجرایی دیگر؛

ب) بازخرید سنوات خدمات؛

ج)

ماده 24) در راستای اجرای احکام این فصل کلیه دستگاه های اجرایی موظفند از تاریخ تصویب این قانون اقدامات ذیل را انجام دهند:

الف) حداکثر شش ماه پس از تصویب این قانون آن دسته از وظایفی که قابل واگذاری به بخش غیردولتی است را احصا و با رعایت راه کارهای مطروحه در این فصل نسبت به واگذاری آنها اقدام نمایند. به نحوی که طی هر برنامه بیست درصد از میزان تصدی های دولت در امور قابل واگذاری کاهش یابد.

ب)

ماده 29) دستگاه های اجرایی مکلفند سازماندهی، طراحی و تنظیم تشکیلات خود را متناسب با ویژگی های مربوط در چارچوب الگوها، ضوابط و شاخص هایی که سازمان تهیه و به تصویب هیأت وزیران می رسد با رعایت موارد ذیل انجام دهند:

الف) سقف پست های سازمانی با رعایت راهبردهای مذکور در فصل دوم این قانون و با پیشنهاد دستگاه و تأیید سازمان به تصویب هیأت وزیران می رسد.

ب) تشکیلات و سقف پست های سازمانی مصوب حداقل پس از یک برنامه و حداکثر پس از دو برنامه پنج ساله متناسب با سیاست ها و احکام برنامه جدید مورد بازنگری و تصویب مجدد قرار خواهد گرفت.

ج)

ماده 31) دستگاه های اجرایی مکلفند تشکیلات تفصیلی خود را با رعایت مفاد ماده (29) تهیه و یک نسخه از آن را به سازمان ارسال دارند. سازمان موظف است حداکثر ظرف مدت سه ماه از تاریخ وصول پیشنهاد، مغایرت و یا عدم مغایرت با الگوها، ضوابط و شاخص ها مذکور را اعلام نماید. دستگاه های اجرایی ذی ربط موظفند پس از اصلاح موارد مغایر، تأییدیه سازمان را کسب نمایند.

شاخص های برنامه تمرکززدایی در دستگاه های اجرایی در طی برنامه 5 ساله

برنامه پنج ساله دستگاه های اجرایی در قالب برنامه تمرکززدایی

ردیف	عنوان	واحد سنجش	وضع موجود	1390	1391	1392	1393	1394	جمع
1	باز توزیع فعالیتها								
2	انتقال دستگاه از مرکز								
3	واگذاری وظایف تصدی گری								
4	سازماندهی و تنظیم تشکیلات								
5	تعیین مشاغل حاکمیتی								

محتوای تکمیلی

مصوبات هیات وزیران و شورای عالی اداری و آیین نامه ها و دستورالعملهای مربوطه:

- آیین نامه ایجاد تسهیلات جهت شاغلین متقاضی انتقال از تهران (شماره 37909/ت/93138 مورخ 1386/06/12)

- بخشنامه معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رییس جمهور (شماره 43184/200 مورخ 1389/08/19)

-

خلاصه:

با توجه به بندهای 10 و 11 و 19 سیاستهای کلی نظام اداری که در قوانین پنجم توسعه کشور و مدیریت خدمات کشوری منعکس گردیده برنامه چهارم تحول نظام اداری تحت نام تمرکززدایی آمده است که هدف آن افزایش اثربخشی - سرعت و کیفیت خدمات کشوری و عادلانه نمودن اختیارات مرکز و استان و توجه به مناطق محرم و ... میباشد و دارای شاخصهای مهمی از قبیل: بازتوزیع فعالیتها و وظایف دستگاههای استانی و مرکز - انتقال دستگاهها از مرکز به استان - واگذاری وظایف تصدی گری - طراحی و تنظیم تشکیلات و تعیین مشاغل حاکمیتی میباشد.

آزمون نهایی:

- 1- موضوع ماده 184 برنامه پنجم توسعه چیست؟
الف) تمرکز زدایی. ب) نظام جامع تقسیمات کشوری. ج) نظام ارزیابی راهبردی محیطی. د) پایش برنامه های تمرکز زدایی.
- 2- کدام گزینه از محورهای تمرکز زدایی نیست؟
الف) منع استخدام و انتقال به تهران. ب) تفویض اختیار به استانداران در امور اداری.
ج) توجه به مناطق محروم. د) استقرار نظام مدیریت عملکرد.
- 3- موضوع ماده 29 قانون مدیریت خدمات کشوری کدام است؟
الف) سازماندهی و طراحی و تنظیم تشکیلات. ب) نظام جامع ارزیابی محیطی. ج) انتقال از تهران. د) انتقال به بخش غیر دولتی.
- 4- کدام گزینه ارتباط مستقیم به جلوگیری از تمرکز زدایی ندارد؟
الف) توجه به مناطق محروم. ب) پیشگیری از مهاجرت. ج) جابجایی نیروی انسانی مازاد. د) روزآمد کردن فرایندها.
- 5- عدم تمرکز زدایی چه زمانی در استان محقق است؟
الف) پروژه تعریف کند. ب) درآمد حاصل کند. ج) هزینه کند. د) حاکمیت کامل داشته باشد.